

Sygn. akt. I A Ca 418/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lilla Mateuszczyk [spr.]
Sędziowie:	SA Małgorzata Stanek SO Joanna Walentkiewicz - Witkowska [del.]
Protokolant:	st. sekr. sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa: L. M. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: Zakład (...)w N.

przeciwko: (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z/s w B.

o zapłatę,

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 30 stycznia 2013 r., sygn. akt X GC 164/11

1. oddala apelację,

2. zasądza od L. M. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: Zakład(...)w N.na rzecz (...) z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 2.700 [dwa tysiące siedemset] złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

I A Ca 418/13

UZASADNIENIE

L. M. – właściciel Zakładu (...)w N. J. żądał w pozwie, złożonym przeciwko (...) Spółce z o.o. w B., zapłaty kwoty 184.812,10 zł. tytułem należności za dostarczone stronie pozwanej naczepy.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie w postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty, strona pozwana, nie kwestionując żądania objętego pozwem ani co zasady ani co do wysokości, przedstawiła do potrącenia z wierzytelnościami dochodzonymi pozwem swoje wierzytelności wobec powoda: wyliczone na kwotę 582.474,58 zł. koszty obsługi umowy handlowej zawartej z powodem i kwotę 200.000 zł. wynikającą z nakazu zapłaty wydanego przeciwko L. M. na podstawie weksla [sygn. akt X GNc 915/10] oraz nie określone kwotowo wierzytelności zajęte w trybie zabezpieczenia powództwa przez Spółkę (...). W toku sporu, w dniu 16 stycznia 2013 r., strona pozwana przedstawiła do potrącenia tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty z dnia 24 października 2012 r. wydanego przeciwko powodowi na rzecz strony pozwanej na kwotę 184.500 zł. wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu,

opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 10 stycznia 2013 r. [sygn. akt X GC 164/11]. Jednocześnie strona pozwana uznała powództwo w zakresie kwoty 312 zł. – pozostałej do wysokości wartości przedmiotu sporu.

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powoda kwotę 312 zł z ustawowymi odsetkami oraz ustawowe odsetki za opóźnienie w zapłacie kwoty 183.162,58 zł., oddalił powództwo w pozostałej części i obciążył powoda kosztami procesu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach opisanych w uzasadnieniu wyroku. Ustalenia te Sąd Apelacyjny akceptuje i przyjmuje za własne.

Sąd stwierdził, że nieuzasadniony okazał się zgłoszony w sprzeciwie przez stronę pozwaną zarzut potrącenia wskazanych tam wierzytelności, ponieważ na skutek zgłoszonych przez L. M. zarzutów od nakazu zapłaty, wytoczone przeciwko niemu powództwo o kwotę 200.000 zł. zostało oddalone, prawomocnie uchylone zostały zajęcia dokonane w trybie zabezpieczenia na rzecz Spółki (...), a zgłoszona do potrącenia kwota 582.519,78 zł. nie została przez stronę pozwaną wykazana dokumentami, wbrew wymaganiom art. 479¹⁴ § 4 kpc.

Za skutecznie zgłoszony w dniu 16 stycznia 2013 r., bez naruszenia przepisów o prekluzji dowodowej w sprawach gospodarczych [art. 479¹⁴ § 2 w zw. z art. 479^{14a} kpc], uznał Sąd jedynie zarzut potrącenia kwoty 184.500 zł., zasądzonej na rzecz strony pozwanej od L. M. nakazem zapłaty opatrzonym klauzulą wykonalności w dniu 10 stycznia 2013 r.

W toku procesu, w piśmie z dnia 5 marca 2012 r., powód zawarł informację, że w dniu 25 lutego 2011 r. zbył wierzytelność objętą sporem na rzecz B. U. (1). Wniósł też o zawiadomienie nabywcy wierzytelności o toczącym się procesie. Strona pozwana nie wyraziła zgody na wstąpienie do sporu B. U. w charakterze powoda. Odnosząc się do tej kwestii Sąd zwrócił uwagę na to, że według reguł obowiązujących dla postępowania gospodarczego przed dniem 3 maja 2012 r., tj. przed wejściem w życie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego [pозew został wniesiony w dniu 22 grudnia 2010 r.], zatem obowiązujących dla sprawy niniejszej, nie była dopuszczalna podmiotowa zmiana powództwa.

Sąd Okręgowy pominął w podstawie faktycznej rozstrzygnięcia fakt zbycia wierzytelności przez powoda uznając, że został on zgłoszony po upływie roku od jego zaistnienia, zatem z naruszeniem przepisu art. 479¹² kpc określającego dla powołania nowych faktów i twierdzeń dwutygodniowy termin liczony od dnia, kiedy powołanie tych faktów stało się możliwe. Dalej Sąd wyjaśnił, że zbycie w toku procesu rzeczy lub prawa nie pozbawia, z mocy art. 192 pkt 3 kpc, legitymacji procesowej zbywcy, powód jest więc nadal legitymowany do występowania w niniejszym sporze. Pozostając w sporze powód dalej pozostaje wierzycielem strony pozwanej, zatem strona pozwana może wobec niego podnosić wszelkie zarzuty, żaden bowiem przepis nie pozbawia dłużnika, w wypadku nie wstąpienia nabywcy do sporu, zarzutów wobec zbywcy. Nie stanowi o tym także art. 513 § 2 kc, odnosi się on bowiem do sytuacji, kiedy proces toczy się z udziałem nabywcy wierzytelności. W niniejszej sprawie zaś zarzut potrącenia został zgłoszony przez stronę pozwaną nie przeciwko nabywcy wierzytelności, a przeciwko pierwszemu wierzycielowi, jedynie legitymowanemu w sporze. Inne rozumienie tego przepisu prowadziłoby do sytuacji, w której proces toczyłby się ze zbywcą przedmiotu jako podmiotem legitymowanym, zaś dłużnik miałby kierować zarzuty wobec nabywcy, który w sporze nie uczestniczy i znosić ograniczenia, które tego nabywcę chronią.

Jeśli więc strona pozwana przedstawiła do potrącenia z wierzytelnością powoda w wysokości 184.812,10 zł., własną wierzytelność wobec niego w wysokości 184.500 zł. – w postaci nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, obie wierzytelności [w tym kwota skapitalizowanych odsetek w wysokości 13.377 zł.], umorzyły się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej [art. 498 kc]. W zakresie zatem kwoty 184.500 zł. Sąd Okręgowy powództwo oddalił. Zasądzeniu na rzecz powoda podlegała jedynie uznana przez stronę pozwaną, pozostała kwota 312 zł. z ustawowymi odsetkami oraz ustawowe odsetki od kwoty umorzonej w wyniku potrącenia, jako że terminy wymagalności roszczeń powoda były wcześniejsze niż terminy wymagalności roszczenia zgłoszonego do potrącenia.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc przyjmując, że powód prawie w całości spór przegrał.

Od wyroku Sądu Okręgowego, w części oddalającej powództwo, powód złożył apelację zarzucając naruszenie:

- art. 479¹² § 1 kpc przez błędne uznanie za sprekludowane twierdzenia powoda o zbyciu w toku procesu objętej sporem wierzytelności, choć potrzeba powołania tej okoliczności powstała dopiero z chwilą zgłoszenia przez stronę pozwaną zarzutu potrącenia w trakcie rozprawy w dniu 16 stycznia 2013 r., zatem dochowany został przez stronę pozwaną termin zgłaszania nowych twierdzeń i wniosków dowodowych – jako czynność obronna przed tym zarzutem,

- art. 192 pkt 3 kpc przez uznanie, że dokonanie w toku procesu przelewu dochodzonych wierzytelności, nie ma wpływu na zgłoszony przez stronę pozwaną zarzut potrącenia w sytuacji, gdy istotne w tym wypadku znaczenie mają przepisy prawa materialnego o dopuszczalności potrącenia przez dłużnika wierzytelności przysługującej mu od zbywcy wierzytelności,

- art. 498 § 1 w zw. z art. 513 § 1 kc przez niezasadne uznanie, że prawnie dopuszczalne jest dokonanie przez dłużnika potrącenia, z wierzytelności objętej cesją, wierzytelności przysługujących mu wobec zbywcy wierzytelności, powstałych po otrzymaniu wiadomości i dokonaniem przelewu, co w konsekwencji powoduje, że nie został spełniony wymóg potrącenia w postaci jednoczesności bycia dłużnikami.

W konkluzji powód wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelację powoda uznać należało za nieuzasadnioną.

Nie uzasadnia zarzutu apelacji, że nie doszło do prekluzji zgłoszenia przez powoda informacji o zbyciu w toku procesu wierzytelności dochodzonej pozwem, argumentacja powoda, iż potrzeba powołania się na tą okoliczność powstała i tak dopiero po zgłoszeniu przez stronę pozwaną w dniu 16 stycznia 2013 r. zarzutu potrącenia należności z nakazu zapłaty na kwotę 184.500 zł., nie można zatem zarzucić, że zgłoszenie tej okoliczności w dniu 5 marca 2012 r. było spóźnione.

Strona pozwana zgłosiła zarzut potrącenia już w sprzeciwie od nakazu zapłaty i podtrzymywała go przez cały tok procesu, zatem od chwili zbycia wierzytelności [w toku procesu] powód był w takiej samej sytuacji procesowej, jak w chwili zgłoszenia przez stronę pozwaną, w dniu 16 stycznia 2013 r., zarzutu potrącenia kolejnej kwoty. Zasadność zgłoszonego zarzutu potrącenia oceniona została przez Sąd dopiero w wyroku, bez znaczenia zatem dla obowiązków procesowych powoda było to, czy zgłoszony w sprzeciwie przez stronę pozwaną zarzut mógł być uwzględniony. Jak zresztą wynika z nie zakwestionowanych przez powoda wyjaśnień strony pozwanej, złożonych na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym w dniu 18 września 2013 r., zgłoszona skutecznie do potrącenia jego należność, zasądzona nakazem zapłaty z dnia 10 stycznia 2013 r., obejmuje część kosztów obsługi umowy handlowej zawartej z powodem, zgłoszonych do potrącenia w sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty. Istotna zatem dla toku procesu okoliczność zbycia wierzytelności, nie była ujawniana przez powoda przez ponad rok.

Prawidłowo również, opierając się na treści art. 192 pkt 3 kpc, Sąd Okręgowy przyjął, że zbycie objętej sporem wierzytelności w toku procesu pozostaje bez wpływu na dalszy bieg sprawy, w szczególności nie pozbawia zbywcy legitymacji procesowej. Jednocześnie jednak legitymację procesową uzyskuje nabywca wierzytelności, przy czym nie jest możliwe jednoczesne uczestnictwo w sporze zbywcy i nabywcy, o czym wprost stanowi powołany przepis. W sprawie niniejszej, prócz tego, że nabywca wierzytelności nie wykazał woli wstąpienia do procesu i tego, że sprzeciwiła się temu strona pozwana, to przede wszystkim zmianie podmiotowej powództwa stała na przeszkodzie treść art. 479⁴ § 2 kpc, co zasadnie Sąd Okręgowy podniósł. Spór zatem toczy się pomiędzy wierzycielem [zbywcą wierzytelności], a dłużnikiem.

Jeśli więc art. 192 pkt 3 kpc uniezależnia sprawę od pozaprocesowych czynności stron – proces jest w pełnym zakresie kontynuowany, to strona pozwana nie może być pozbawiona, przez zbycie przez powoda wierzytelności, możliwości skutecznego [przy spełnieniu przesłanek art. 498 kc] zgłaszania wszelkich zarzutów służących jej przeciwko wierzycielowi, w tym także zarzutu potrącenia. Z jednej strony prowadzi to do umocnienia prawa powoda do przedmiotu sporu w tym znaczeniu, że w dalszym ciągu, jako legitymowany w sporze, jest on uprawniony do dochodzenia roszczeń nim objętych, lecz z drugiej strony bierze w obronę również pozwanego, który nie może w takim przypadku być pozbawiony możliwości zgłaszania wszelkich zarzutów wobec powoda [tak Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 11 kwietnia 2000 r., wydanym w sprawie I A Ca 62/00 - OSA z 2001 r., nr 7, poz. 45]. Powyższy wywód uzasadnia przyjęcie, wbrew zarzutowi apelacji, że spełniony jest wymóg potrącenia w postaci jednoczesności bycia dłużnikami wobec siebie przez strony postępowania.

Apelacja, co do meritum, oparta została przez powoda na założeniu, że – stosownie do treści art. 513 § 2 kc – w przypadku zbycia wierzytelności dochodzonej pozwem, niedopuszczalne jest korzystanie przez dłużnika z zarzutu potrącenia, gdy wierzytelność przysługująca względem zbywcy [powoda] stała się wymagalna później, niż wierzytelność będąca przedmiotem przelewu [jak w przypadku objętym sporem]. Teza ta, choć prawidłowa, nie odnosi się do sytuacji procesowej niniejszej sprawy. Art. 513 reguluje stosunki między dłużnikiem a nabywcą wierzytelności, tymczasem w sporze niniejszym nabywca wierzytelności nie uczestniczy, a to dla jego ochrony, przed niemożliwymi do przewidzenia w chwili cesji rozliczeniami między pierwszym wierzycielem a dłużnikiem, ustanowiony został zapis art. 513 § 2 zd. drugie kc.

Zważywszy powyższe Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc, na podstawie zaś art. 98 kpc zasądził na rzecz strony pozwanej kwotę 2.700 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.